

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهيم
بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
از آن به که کشور به دشمن دهيم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

درویش وردک

۱۰ مارچ ۲۰۱۷

عرفان څه دی؟

دریمه برخه

دالهی حکمت حکیمان داسی عقیده لری چی په استدلال او منطق سره هیڅ وخت نشو کولای دحق جلال او جبروت درک کړو، بیا دمولانا په قول:

اندرین ره گرځرد ره بین بدی   فخر رازی رازدار دین بدی

اوداسی پایلی ته رسیری چی دحق دانوارو خپریدوته په زړه کی باید له ظاهری علم پرته لاس واچول شی اوله الله څخه ماسوی له هرڅه سره پریکړون وشی اوحق ته وصل شی. مولان په خپل دیوان کی په یوه غزل کی داموضوع داسی بیانوی.

ایمان برکفر توای شاه چه کس باشد   سیمرغ فلک پیما پیش تومگس باشد
آب حیوان ایمان خاک سیهی کفران   بر آتش تو هردو مانند ه خس باشد
جان راصفت ایمان شدوین جان به نفس جان شد   دل غرقه عمان شد چه جای نفس باشد
شب کفر و چراغ ایمان خورشید چو شد رخشان   با کفر بگفت ایمان رفتیم که بس باشد
ایمان گودت پیش آ و آن کفر گود پس رو   چوشمع منت جان شدنی پیش ونه پس باشد

دشک نه وتلی خبره ده چی عارفانو دشریعت څخه متابعت موخی ته درسیدو اساسی رکن او وسیله بللی، اوکه ددی کتاب متن ته پام وشی نو څرگنده به شی چی حضرت شیخ عبدالقادر (رضی الله تعالی عنه) په خپلو ټولو موعظو اودرسونو کی له کتاب اوسنت څخه پیروی باندی ټینگار کړی دی، اوصوفی اودرویش یی له دی دوو محدودو څخه بهرنی بللی.

مولانا جلال الدین بلخی دپنځم دفتر په مقدمه کی ډیر بشکلی تعبیر لری چی پام موورته اړوو:

شریعت لکه دکیمیا دعلم پشان زده کړه ده، له استاد یا له کتابه، او طریقت د داروگانو داستعمال اوپه مسوکیمیا موبنل، اودمسودزکیدو حقیقت دی، کیمیا دانان دکیمیا په علم بناد دی چی زمونږ دا علم زده دی، اودکیمیا په علم عمل کوونکی پدی خوښ دی چی مونږ زړ شو اودکیمیا له عمل څخه آزاد شو (عتقاء الله) یو (کل حزب بمالدهیم فرحون).

یادشریعت مثال لکه دطب دعلم زده کړه ده، او طریقت ، دطب په امرپرهیزکول، داروخورل، اوابدی حقیقت موندل اوله هغوی دوارو فارغیدل، ځکه چی آدمی له دی ژوند څخه ځی اوشریعت او طریقت تری منقطع کیږی اوحقیقت پاتیری. حقیقت که ولری داسی ناری وهی: **(يَا أَيُّهَا قَوْمِي يَعْمَلُونَ بِمَا غَفَرْتُ لَكُمْ بِهِ)**. اوکه حقیقت ونلری داسی نعره وهی: **(يَا أَيُّهَا لَمْ أَوْتِ كِتَابِيهِ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيهِ، يَا أَيُّهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ مَا أَعْنَى عَنِّي مَالِيهِ، هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ)** شریعت علم دی او طریقت عمل دی اوحقیقت: **(الْوُصُولُ إِلَى اللَّهِ)**، **«فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا»**.

اوس روښانه شوه چی د عرفان په مکتب کی شریعت بنسټ اواساس اود طریقت روښانوکی څراغ دی، چی پرته له دی څراغه په تیاره فضا کی لاره نه موندل کیږی. داچی دعوامو له افوهاتوڅخه اوریدل کیږی چی گوای شریعت او طریقت یو دبل مخالف دی، بی ځایه خبره اوبی اساسه کیسه ده چی هیڅ تاویل اوتکیه نشی پری کیدای، اوهمدارنگه چی ددی قوم له بزرگانو اومشرانوڅخه مو نقل کړه، طریقت پرته له شریعته پوچ اوبی معنی دی. اوهغه طریقه حقیقت ته رسیدای شی چی په کتاب اوسنتوباندی ولاړه وی. اود طریقت شاهین هغه وخت دحقیقت په مقدسه فضاء کی والوزی چی دوه وزره ولری: (کتاب اوسنت) اولا غیر. اودا اطاعت اویپیروی دعشق اومحبت چی دزره بهره دی، کیداشی ترسره شی، وبه گورو چی عشق اومحبت څه دی؟

تصوف اوعرفان دعشق اومحبت مذهب دی، اوعشق داحوالو له جملی څخه دی یعنی بالذات دالهی مواهبوڅخه دی نه دبشری مکاسبو څخه. حافظ شیرازی (رضی الله تعالی عنه) په ډیرو مواردو کی دی خبری ته اشاره کړی ده:

طفیل هستی عشقند آدمی وپری

ار ادتی بنما تاسعادتی بیری

بکوش خواجه واز عشق بی نصیب مباش	که بنده را نخرد کس به عیب بی هنری
ای که از دفتر عقل آیت عشق آموزی	ترسم این نکته به تحقیق ندانی دانست
سخن عشق نه آنست که آید به زبان	ساقیا می ده و کوتاه کن این گفت و شنفت
هر آنکسی که درین حلقه نیست زنده به عشق	بر او نمرده به فتیوای من نماز کنید
خیره آن دیده که آیش نبرد گریه عشق	تیره آن دل که در او شمع محبت نبود
راهی است راه عشق که هیچش کناره نیست	آنجا جز آنکه جان بسپارند چاره نیست

بیاوایو اودوباره اوڅواره تکرارواویو چی داعشق اومحبت دی، داسوز اوگداز، داراز اونیز، ټول په ټوله باید له شریعت څخه منبعث شوی وی، اوباید پوه شو چی عشق اومحبت حقیقت ته، اوسوز اوگداز دموخی سرمنزل ته یوازی اویوازی له قرآن اوسنتوپه پیروی کی ترسره کیدای شی. هغه زره صیقل مومی چی دقرآن په غوریدونکو انواروروښانه شوی وی، هغه عمل دقبلیدو ور گرځی چی درسول الله(صلی الله علیه وسلم) په سنتواستواره وی، نودی پایلی ته رسو چی:

عارف صوفی ، درویش، عرفان، تصوف اودرویشی داټول یعنی اطاعت له شریعت څخه، یعنی پیروی له کتاب اوسنتو، دزره په آگاهی، دمعرفت په نور، اویه حقیقت سره اوسیدل اوله ځانه پریکول، له ځانه فانی کیدل اویه حق ژوندی کیدل عارفان پدی عبارت سره **(مت بالاراده تحیی بالطبیعة)** تعبیروی، اودا معنی په شتواثروت اومال سره اړیکه نلری، پداسی حال کی چی دمال خاوند باید دمال خاوند اوسی نه دمال برده او غلام اواسیر، پس عارف نه دځان مالک دی اونه دمال برده اودفنا په مقام کی مسلوب الاختیاردی.

دمولانا جلال الدین په قول:

چیست دنیا از خدا غافل شدن نی قماش ونقره وفرزند وزن

مال را گر بهر دنی باشی حمول   نعم مال صالح گفت آن رسول

آب در کشتی هلاک کشتی است   آب در بیرون کشتی پشتی است

بله خبره چی دیادونی ور ده ، هغه له نفس سره مجاهدت دی، او هغه خان ته رام کول اواسیرکول دی همداسی چی حضرت شیخ عبدالقادر (رضی الله تعالی عنه) په ټولو مجالسو کی دی ته اشاره کری ده، دادسالک او عارف دکارپیل او بنسټ دی.

شیخ ابوسعید ابوالخیر (رحمة الله علیه) د (فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ) آیت په تفسیرکی وایی: ترخوپه خپل نفس باندی کافر نشی، په خدای باندی نه مومن کیږی، دهر چا طاغوت دهغی خپل نفس دی.

او هم یی فرمایلی: (همدا ده اویس اودا کیدای شی په یوه نوک ولیکل شی: (إِدْبِحِ النَّفْسَ وَالْأَفْلا تَشْتَعِلْ بِتُرْهَاتِ الصُّوقِيَةِ) او همدارنگه فرمایلی: مسلمانی ازلی احکاموته غاړه ایښول دی (الاسلام ان يموت عنك نفسك). دتوحید داسرارو خاوند محمد بن منور لیکلی دی: (زمونږ شیخ یوه ورځ یوه ته مخ کړ اووبی ویل: ټول وحشتونه له نفس څخه دی، که ته هغه مرنکری هغه به تا ووژنی، که ته هغه مقهور نکری هغه به تامقهور او مغلوب کړی).

داسی پایلی ته رسوچی وایو د عرفان مکتب د شریعت په پیروی ولاړ، له نفس سره مبارزه، له خانه تیریدل، فتوت او خوانمردی لرل، ایثار او تیریدنه، او بالاخره د عشق او محبت پر بنسټ ولاړ دی، پس لازمه ده چی هر څوک چی په دی وپرونکی جاده کی گام ایږدی، لومړی باید خپل خان له ردایلو او نفسانی ککرتیاو پاک کړی، د کتاب او سنتوپه بشپړ اطاعت، په شور او عشق، ددی لاری دلارویانو ملتیاو کړی ترڅو دمقصود سرمنزل ته ورسیری، او که نه په ظاهره خان سنگارول او په قیل اوقال باندی لگیاکیدل کومی خای ته نه رسیری.

هیله ده چی ددی طریقی سالکان اومینه وال په کامل عنایت سره دی لنډو خبرو ته خیر او د شریعت په موازینو او په هغو آدابوچی وویل شول، خانونه برابر کړی، او هغه لاره غوره کړی چی د دوست کلی خواته خی، او په غیر صورت کی باید ووايو:

ترسم نرسی به کعبه ای اعرابی   کین ره که تومیروی به ترکستان است

امید دی چی دغه ناخیزه خدمت چی یوازی د خدای عزوجل درضا لپاره ترسره شو، دهغه په مقدسه پیشگاه کی د قبول ور وگرځی او د فضل ارباب هم ورته درضا په سترگو وگوری.

په پای کی یوه غزله دبرگ سبر تحفه درویش په توگه ستاسو بناغلو لوستونکو حضور ته وړاندی کیږی.

«رمز بیخودی»

من زبلبل ناله از سودای گل آموختم	تا رموز عاشقی راجزء وکل آموختم
سوزدل از شمع و نومیدی زبلبل در حزان	سینه چاکي در ره خوبان ز گل آموختم
قیل وقال مدرسه ننگشود بای بهر من	کشف اسرار حقیقت را زمل آموختم
جامه را تطهیر کردم در میان خم هو	صبغة الله را ز فیض وحی قل آموختم
رنگ بی رنگی گرفتم من ز رنگ بیخودی	وزدم ایساک نعبید راه پل آموختم
تا اسیر عشق بیچون شد دلم در سجن غم	همچو یوسف صبر بر زنجیر و غل آموختم
سوختم پروانه سان در بزم جانان مهدوی	تا که رمز بیخودی از عقل کل آموختم

په پای کی د "افغانستان آزاد-آزاد افغانستان" دویب پانی له بناغلو او درندو چلوونکو څخه د زره له کومی مننه کوم چی دفتح الزبانی (اوسنی کتاب) دری اوپینتو درسونه (مجالس) په ډیره امانت داری اومینه خپاره اود هیوادوالو حضور ته وړاندی کړل، دوی او ټولو لوستونکو ته دالهی مهربان ذات څخه د دواړو نړیو سعادت اونیکمر غی هیله کوم.

والسلام على من اتبع الهدى
د ١٤٣٨ هجرى قمرى كال دربيع الثانى ١ نيته.
درويش وردگ